

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **1/ PhDr. J. K.**, **2/ Mgr. E. K.**, obaja bývajúci v B., zastúpení JUDr. J. F., advokátom v B., proti žalovaným : **1/ A. C.**, bývajúca v N., **2/ D. N.**, bývajúca v K., obe zastúpené Mgr. J. S., advokátom v N., **o 312 732,82 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp.zn. 9 C 205/2006, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 18. februára 2010 sp.zn. 8 Co 285/2009

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 18. februára 2010 sp.zn. 8 Co 285/2009 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Komárno rozsudkom z 2. apríla 2007, č.k. 9 C 205/2006-99 zamietol žalobu žalobcov 1/ a 2/ o zaplatenie 312 732,82 eur s príslušenstvom z titulu nezaplatenej zmluvnej pokuty. Náhradu trov konania žalovaným 1/ a 2/ nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 544 ods. 1 a ods. 2, § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 109 ods. 1 Exekučného poriadku. Uviedol, že predmetom konania bolo zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 9 421 389,-- Sk, ktorá vyplývala z uzavretých predmetných kúpnych zmlúv, pričom dospel k záveru, že dohodnutá zmluvná pokuta je v rozpore so zákonom, ako aj dobrými mravmi.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ prvýkrát vo veci rozhodol rozsudkom z 24. apríla 2008 sp.zn. 8 Co 124/2007, kedy napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, i keď z iných právnych dôvodov. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku poukázal, že na platnosť dojednania zmluvnej pokuty musí byť v zmysle § 544 Občianskeho zákonníka písomná forma pod následkom absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Pri dojednaní zmluvnej pokuty zastupoval obe žalované splnomocnený zástupca podľa

plnomocenstva. Z plnomocenstva vyplývalo, že neobsahuje oprávnenie pre splnomocnenca dojednať za žalované ako predávajúce zmluvnú pokutu. Odvolací súd mal za to, že celý bod predmetných kúpnych zmlúv, ktorý dojednáva záväzok o zmluvnej pokute je absolútne neplatný.

Na dovolanie žalobcov 1/ a 2/ Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 31. augusta 2009 sp.zn. 2 Cdo 260/2008 zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd mal za to, že pokiaľ odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, vychádzajúc zo skutočností, ktoré v celom konaní neboli prednesené a žiaden z konajúcich súdov sa nimi nezaoberal, nemali žalobcovia 1/ a 2/ možnosť sa k nim vyjadrovať a ani inak zaujať postoj. Až z rozsudku odvolacieho súdu sa dozvedeli, že tento súd vyvodil svoj právny záver zo skutočností v konaní neprednesených a súdmi nevyhodnotených, pričom v tomto štádiu konania už nemali možnosť zaujať k nim stanovisko, navrhnúť dôkazy na ich spochybnenie, alebo sa vyjadriť k právnej relevantnosti predmetu konania. Odvolací súd takto poprel práva účastníkov konania realizovať svoje procesné práva a prakticky narušil princíp dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania, kedy účastníkom konania odňal možnosť prieskumu správnosti z týchto zistení súdu v riadnom konaní.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ druhým rozsudkom z 18. februára 2010 sp.zn. 8 Co 285/2009 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania vo výške 2 115,28 eur ich právnemu zástupcovi, do 3 dní. Dospel k záveru, že odvolanie žalobcov 1/ a 2/ nie je dôvodné, a po opätovnom vykonávaní dôkazov oboznámením listinnými dôkazmi z hľadiska posúdenia veci rozhodujúcimi, odvolací súd vec opätovne skutkovo a právne posúdil a potvrdil napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne. Odvolací súd konštatoval, že vo veci pojednával v neprítomnosti riadne predvolaných žalobcov 1/ a 2/, keď ich právnemu zástupcovi v čase vytyčovania termínu odvolacieho pojednávania 4.2.2010 na 18.2.2010 ešte plnú moc k ďalšiemu zastupovaniu žalobcov 1/ a 2/ nepredložili. Odvolací súd napriek tomu predvolával JUDr. J. F., advokáta, len na základe e-mailovej komunikácie z 3.2.2010 v súvislosti s odročením pojednávania nariadeného na 4.2.2010.

Proti rozsudku Krajského súdu v Nitre žalobcovia 1/ a 2/ podali v zákonnej lehote dovolanie. Podľa ich názoru je dôvod na podanie dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., ako aj ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Navrhli napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedli, že boli opätovne naplnené dôvody na podanie dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, pretože ako aj v prvom prípade im bola závažným spôsobom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Tvrdenia odôvodnili postupom odvolacieho súdu, ktorý ich vyzval, aby na pojednávaní vytyčenom na 4.2.2010 bolo predložené plnomocenstvo pre pôvodného právneho zástupcu. Plnomocenstvo bolo podľa tvrdenia súdu doložené až v čase po vytyčovaní pojednávania po 4.2.2010 na deň 18.2.2010. Poukázali, že predmetné prečíslovanie spisovej značky konania vedeného na Krajskom súde v Nitre nemôže mať vplyv na zrušenie, resp. obnovenie platnosti pôvodného plnomocenstva udeleného právnomu zástupcovi na zastupovanie v uvedenej veci, keďže ide o identickú vec, identických účastníkov konania prejednávajú na druhom stupni. Tvrдили, že bolo výzve súdu vyhovené a plnomocenstvo na zastupovanie bolo predložené. Dovolatelia uviedli, že predvolanie na pojednávanie, napriek tvrdeniam Krajského súdu v Nitre, o dostatočnosti riadneho predvolania na pojednávanie bolo zaslané ich právnomu zástupcovi, ktorý však uvedené predvolanie prevzal až 23.2.2010, t.j. až 5 dní po skončení pojednávania. Nemali tak možnosť sa vyjadriť k meritu veci a vyjadreniam žalovaných 1/ a 2/. Mali za to, že im nebolo umožnené ako účastníkom konania konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Ďalej namietali, že odvolací súd nesprávne právne vyhodnotil vec, pretože tvrdenie, že odôvodnenie absolútnej neplatnosti dojednání zmluvnej pokuty v kúpnych zmluvách uskutočnené splnomocneným zástupcom žalobcov 1/ a 2/ tým, že v zmysle ustanovenia § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka by na takéto úkony bolo potrebné písomné splnomocnenie na uzatvorenie dohody o zmluvnej pokute nemôže obstať, nakoľko podmienka písomného dojednania zmluvnej pokuty bola splnená spísaním predmetných zmlúv s uvedeným dojednáním. Podľa ich názoru Krajský súd v Nitre vyslovil nesprávny právny záver na základe argumentácie týkajúcej sa nedostatku písomného splnomocnenia a to na základe nimi namietanej nutnosti použitia ustanovenia § 33 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Žalované 1/ a 2/ sa k dovolaniu žalobcov 1/ a 2/ nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia

dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. a proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu. Keďže dovoláním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. pritom nie je založená tým, že dovolateľ tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia žalobcov 1/ a 2/, že

v prejednávanej veci im postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Tým je aj právo účastníka, aby jeho vec súd prejednal v jeho prítomnosti. To znamená, že by súd nemohol konať a rozhodovať o veci bez jeho prítomnosti; účastníkovi je ale vždy povinný poskytnúť možnosť, aby bola vec prejednaná v jeho prítomnosti. Ustanovenie § 115 O.s.p. ukladá súdu, aby – ak zákon neustanovuje inak – nariadil na prejednanie veci pojednávanie, na ktoré predvolá účastníkov a všetkých, prítomnosť ktorých je potrebná, pričom predvolanie musí účastníkom doručiť tak, aby mali dostatok času na prípravu. Potom je už na účastníkovi, či svoje právo využije alebo nevyužije. Podľa ustanovenia § 101 ods. 2 O.s.p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie a ani nepožiadá z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v jeho neprítomnosti.

Zo spisu nepochybne vyplýva, že bolo nariadené pojednávanie na 4.2.2010 s poučením, že pokiaľ účastníkov konania budú naďalej zastupovať ich pôvodní právni zástupcovia, títo musia predložiť novú plnú moc. Predsedníčka senátu odvolacieho súdu e-mailom oznámila JUDr. J. F., právnemu zástupcovi žalobcov 1/ a 2/, že odvolacie pojednávanie vytyčené na 4.2.2010 bude z dôvodu ospravedlnenia žalovaných 1/ a 2/ a ich právneho zástupcu odročené. Ďalej uviedla, že pokiaľ ho žalobcovia 1/ a 2/ splnomocnili na zastupovanie v ďalšom konaní, jeho účasť na pojednávaní 4.2.2010 nie je nutná, keďže bude vo veci vytyčený nový termín pojednávania, na ktorý bude predvolaný, resp. žalobcovia 1/ a 2/, pokiaľ nepredloží novú plnú moc k ich zastupovaniu. Keďže na pojednávanie boli predvolaní iba žalobcovia 1/ a 2/, požiadala ho aby im oznámil zrušenie termínu pojednávania. JUDr. J. F. 3.2.2010 v reakcii na predmetný e-mail potvrdil, že vo veci bude zastupovať žalobcov 1/ a 2/ aj naďalej. Nové plnomocenstvo zašle súdu poštou. Žalobcov 1/ a 2/ o odročení pojednávania informoval. Pojednávanie bolo 4.2.2010 odročené na 18.2.2010. Krajskému súdu v Nitre došlo dňa 10.2.2010 telefaxom plnomocenstvo k zastupovaniu žalobcov 1/ a 2/ advokátom JUDr. J. F. a 12.2.2010 bolo plnomocenstvo doplnené doručením jeho originálu. Krajský súd v Nitre doručoval predvolanie na pojednávanie na deň 18.2.2010 všetkým účastníkom konania ako aj ich právnym zástupcom. JUDr. J. F., advokátovi žalobcov

1/ a 2/ bolo predvolanie doručené až 23.2.2010, päť dní po uskutočnení pojednávania, napriek skutočnosti, že bolo preukázané jeho zastupovanie originálom plnomocenstva. Dňom 10.2.2010, kedy právny zástupca predložil plnú moc na zastupovanie žalobcov 1/ a 2/, bol krajský súd povinný konať s ním ako s právnym zástupcom žalobcov 1/ a 2/ a umožniť mu prítomnosť na pojednávaní s prípravou na pojednávanie. V prípade, že odvolací súd pojednával bez prítomnosti právneho zástupcu žalobcov 1/ a 2/ a nenastala situácia, že by žalobcovia 1/ a 2/ súhlasili s jeho neprítomnosťou, svojím postupom odňal možnosť účastníkovi konania konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Povinnosťou odvolacieho súdu bolo skúmať, či právny zástupca žalobcov 1/ a 2/ má doručenie riadne vykázané.

Účastník sa môže dať v konaní pred súdom zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí (§ 24 ods. 1 O.s.p.). Oprávnenie zvoliť si zástupcu je právom zaručené (čl. 37 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) a jeho zmyslom je poskytnúť procesným právam a povinnostiam účastníka kvalifikovanú ochranu. Zástupca účastníka vybavený plnomocenstvom pre celé konanie je oprávnený na všetky právne úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O.s.p.), či už je ním advokát (§ 25 O.s.p.) alebo všeobecný splnomocnenec (§ 27 O.s.p.). Zástupcovi doručuje súd všetky písomnosti; účastníkovi len vtedy, ak má v konaní niečo osobne vykonať (§ 49 ods. 1 O.s.p.). Zástupcu je preto vždy treba predvolať na pojednávanie (§ 115 O.s.p.). Ak je účastník zastúpený advokátom, vykonáva svoje procesné práva a povinnosti prostredníctvom tohto zástupcu.

Z právnej úpravy procesného postavenia zástupcu účastníka vyplýva, že uvedený záver o podmienkach existencie vady konania, podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ktorá vychádza zo situácie absentujúceho účastníka, je nutné primerane aplikovať na situáciu, keď za tých istých podmienok súd vec prejednal v neprítomnosti účastníkovho zástupcu. Prípustná modifikácia tohto záveru je daná len výslovnou aktivitou samotného účastníka, ktorý je vo vzájomnom vzťahu dominantný a nenahraditeľný, ktorý môže prekážku na strane zostávajúceho zástupcu odstrániť tým, že si zvolí zástupcu iného, prípadne prijme substitučné zastúpenie iným advokátom podľa § 25 ods. 3 O.s.p.

Pokiaľ odvolací súd pojednával v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcov 1/ a 2/ napriek tomu, že nemal vykázané doručenie predvolania na pojednávanie, dopustil sa procesného pochybenia, ktoré malo za následok naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Zo spisu vyplýva, že v prejednávanej veci tieto podmienky boli splnené. Odvolací súd právnenému zástupcovi žalobcov 1/ a 2/ znemožnil zúčastniť sa na pojednávaní, na ktorom rozhodol vo veci samej. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel konštatovať, že v danej veci došlo k naplneniu predpokladov dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia ako ani ďalšími námietkami žalobcov 1/ a 2/ uvedenými v dovolaní.

Z dôvodu, že konanie bolo v danej veci postihnuté procesnou vadou v zmysle § 237 O.s.p. (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p.) zrušil dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 234d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová